

Latvijas pieaugušo izglītības attīstības foruma “Pieaugušo izglītība šodien un rīt” diskusiju rezultātu apkopojums

Forumā programmā paredzētajā darba grupu diskusijā iesaistījās deviņas darba grupas. Katra darba grupa analizēja vienu no piedāvātajiem pieaugušo izglītības aspektiem:

- ✓ pieaugušo izglītības plānošana un vienotas pārraudzības īstenošana;
- ✓ darba tirgus vajadzību apzināšana un apmierināšana;
- ✓ formālās un neformālās pieaugušo izglītības programmu izstrāde un īstenošana;
- ✓ sadarbības mehānisma pilnveidošana starp pieaugušo izglītībā iesaistītajām pusēm;
- ✓ pieaugušo mērķgrupu informēšana par izglītības iespējām un motivēšana iesaistīties izglītībā.

Darba grupu diskusiju rezultāti tika prezentēti foruma dalībniekiem, definējot esošās situācijas iespējas, eksistējošās problēmas un izaicinājumus, kā arī ieteikumus problēmu risinājumam. Piedāvājam darba grupu prezentētās informācijas apkopojumu.

Pieaugušo izglītības plānošana un vienotas pārraudzības īstenošana

Diskusijās par esošajām iespējām pieaugušo izglītības plānošanā un vienotas pārraudzības īstenošanā darba grupās tika secināts, ka šajā jomā tiek piedāvātas iespējas visām pieaugušo izglītībā iesaistītajām pusēm. Iespēja ir pieejamais finansējums, pašvaldību atbalsts pieaugušo izglītības aktivitāšu organizēšanai un izglītojamo ieinteresētība.

Izaicinājums ir vienotas pieejas trūkums pieaugušo izglītības plānošanā. Uzsvērts, ka darbība mēdz būt kampaņveidīga, nav sistemātiskuma, līdz ar to pārklājas dažādu programmu piedāvājumi. Kā būtisku izaicinājumu darba grupu pārstāvji akcentēja izglītības plānošanā un īstenošanā iesaistīto pušu savstarpējo uzticēšanos, elastīgumu un ātru reaģēšanu uz izmaiņām. Tika aktualizēts jautājums par sabiedrības novecošanos un demogrāfiskās situācija izmaiņām lauku reģionos, kas ilgtermiņā ietekmē pieaugušo izglītības plānošanu.

Darba grupu piedāvātie priekšlikumi problēmu risinājumam:

- veidot vienotu izpratni par pieaugušo izglītību;
- lai sekmētu pieaugušo izglītības ilgspējību, analizēt plānoto projektu un citu pasākumu sasniedzamos rādītājus, samērot tos ar īstenoto, kā arī īstenot projektu turpinājuma pārraudzību;
- ievērot pēctecību ESF projektos – pāriet uz valsts finansējumu pēc projekta beigām (ja projektā sasniegti atbilstoši rezultāti);
- koordinēt pieaugušo izglītības pieprasījumu un piedāvājumu, attīstot sadarbību ilgtermiņā.

Darba tirgus vajadzību apzināšana un apmierināšana

Diskutējot par pieaugušo izglītības piedāvājumu darba tirgus vajadzību apmierināšanai un darba tirgus vajadzību apzināšanu, darba grupās kā pozitīvs faktors un iespēja pieaugušo izglītības attīstībai tika konstatēts, ka reģionālajos plānošanas dokumentos ir iestrādātas darba tirgus attīstības prognozes, darbojas nozaru ekspertu padomes, kā arī notiek sadarbība ar lielajiem uzņēmumiem, kuri sniedz informāciju par darba tirgus pieprasījumu. Tika uzsvērts, ka pieaugušie izglītojamie sniedz atgriezenisko saikni no prakses vietām par gūto pieredzi. Kā veiksmīgs risinājums darba tirgus

vajadzību apmierināšanai tika atzītas modulāras izglītības programmas, kuru satura izstrādē iesaistīti darba devēji.

Darba grupas apzināto problēmu klāstā norādīts, ka ne visas nozaru ekspertu padomes darbojas pietiekami efektīvi, kas savukārt apgrūtinā komunikāciju starp darba devējiem un izglītības iestādēm. Kā kavējošs faktors tika atzīmēts, ka izglītības programmu izstrādes laiks ir pārāk ilgs, lai tajās operatīvi iekļautu uzņēmumu aktuālo pieprasījumu. Pietrūkst komunikācija starp uzņēmumiem un pieaugušo izglītības koordinatoriem.

Darba grupu piedāvātie priekšlikumi problēmu risinājumam:

- palielināt uzņēmumu līdzatbildību mācību procesa īstenošanā;
- stiprināt sadarbību starp izglītības iestādēm un uzņēmumiem izglītības programmu īstenošanā, sadalot īstenošanas apjomu (teorija izglītības iestādēs, prakse – uzņēmumos);
- palielināt iespējas profesionālās izglītības iestāžu pedagogiem stažēties uzņēmumos.

Sadarbības mehānisma pilnveidošana starp pieaugušo izglītībā iesaistītajām pusēm

Apkopojot darba grupu diskusiju rezultātus par iespējām pilnveidot sadarbības mehānismu starp pieaugušo izglītībā iesaistītajām pusēm, tika atzīts, ka ir plašs izglītības piedāvājums un resursi, arī pozitīva pašvaldību pieredze, sadarbojoties ar darba devējiem, darba devēji konkrēti definē savas vajadzības. Tika atzīmēts, ka sadarbības veidošanai ir pieejams finansējums, ir iespēja konsultēties/sadarboties ar kolēģiem pašvaldībās. Kā pozitīvs piemērs tika minēta pieejamā informācija e- vidē, sadarbības platforma, piemēram, madona.lv. Secināts, ka sadarbības iespēju ir daudz, pat ļoti daudz.

Darba grupu prezentācijās tika norādītas arī vairākas problēmas sadarbības jomā: pieejamās informācija sadrumstalotība un apgrūtināta izsekojamība. Nav vienotas informatīvās platformas, kurā būtu pieejams koncentrēta informācija par izglītības piedāvājumiem un citām ar pieaugušo izglītību saistītām aktivitātēm. Pastāv konkurence pieaugušo izglītības īstenošanu vidū, kas neveicina sadarbību. Lai gan ir arī pozitīva pieredze, tomēr daudzās pašvaldībās nav pieaugušo izglītības centru. Pieaugušo izglītības konsultanti pārsvarā darbojas savā pašvaldībā/novadā, nav sadarbības starp pieaugušo izglītības konsultantiem.

Definēto problēmu klāstā tika minēta arī iedzīvotāju salīdzinoši zemā motivācija iesaistīties izglītībā, kā iemeslu tam darba grupas minēja, ka izglītības programmu piedāvājums ir tālu no dzīves vietas vai arī programmu apguves laiks ir neizdevīgs, īpaši strādājošajiem.

Darba grupu priekšlikumi problēmu risinājumam:

- izveidot vienotu informatīvu resursu, kurā būtu pieejama visa informācija pieaugušo izglītības īstenošanai, pieaugušajiem par izglītības piedāvājumu, projektiem;
- izveidot koordinējošu organizāciju, kas informētu, uzaicinātu sākt aktivitātes;
- palielināt kompensējamās ceļa izdevumus mobilitātei;
- stimulēt darba devēju aktivitāti, iedāvājot darba un/vai prakses iespējas;
- novērst Rīgas un lauku reģionu atšķirības, izstrādājot divus pieaugušo izglītības īstenošanas variantus: lielajām pilsētām un lauku reģioniem;
- organizēt visu pieaugušo izglītotoņu regulāras tikšanās reizes;
- veidot kopēju izpratni par vienotu pieaugušo izglītības mērķi.

Formālās un neformālās pieaugušo izglītības programmu izstrāde un īstenošana

Darba grupa, kurā diskusiju tēma bija pieaugušo izglītības programmas un to īstenošana, kā iespējas akcentēja plašu projektu, kuru ietvaros iespējams īstenot programmas, piedāvājumu. Tika norādīts, ka profesionālās izglītības iestādēs strādā kompetenti pieaugušo izglītības pedagogi/skolotāji, kā arī ir mūsdienīga infrastruktūra/materiāli tehniskā bāze.

Konstatētās problēmas, kas traucē sasniegt labākus rezultātus: nav pietiekami izpētītas pieaugušo izglītības vajadzības, izglītojamajiem ir nepieciešams lielāks atbalsts personības pilnveidei, ne tikai profesionālo prasmju apguvei. Prezēntācijā tika atzīmēta problēma – vides pieejamība personām ar veselības traucējumiem, projektu iepirkumos norādītās prasības pasniedzējiem ir pārāk augstas. Vēl kā šķērslī pieaugušo izglītības īstenošanā darba grupa minēja grūtības sabalansēt pedagogu noslodzi, kas bieži saistīts ar projektu īstenošanu.

Darba grupas sniegtie priekšlikumi problēmu risinājumam:

- veidot un atbalstīt kompleksas programmas, kas veicina veselīgas dzīvesziņas kompetenci;
- vairāk izmantot starptautiskās izglītības iespējas pieaugušo izglītotājiem;
- veicināt senioru iesaisti izglītībā – gan kā izglītojamus, gan skolotājus, izzūdošo vai reto amata prasmju nodošanai;
- pieaugušo izglītībā iesaistīt mentorus.

Pieaugušo mērķa grupu informēšana par izglītības iespējām un motivēšana iesaistīties izglītībā

Darba grupas, kuras apspriedās par iespējām kā efektīvāk informēt pieaugušu mērķa grupas par izglītības iespējām un motivēt iesaistīties kādā no piedāvātajām aktivitātēm, kā pozitīvu faktoru uzsvēra plašās iespējas un izglītības piedāvājumu, kurš ir pieejams sabiedrības sociālā riska grupām (bezdarbnieku pārkvalificēšanās iespējas). Šajās un arī citās programmās ir definēts vienots mērķis, ir finansējums, un daudzveidīgas iespējas, kā arī tiek organizētas informatīvas kampaņas.

Kā problēmas tika uzsvērts, ka pieaugušo izglītības plašais piedāvājums ir sadrumstalots, projektu ir daudz un ne vienmēr ir iespējams par tiem viegli atrast vajadzīgo informāciju. Norādīts, ka, neraugoties uz plašo piedāvājumu, trūkst pieaugušajiem ar jau iegūtu augstāko izglītību atbilstošas programmas. Sabiedrībā nav vienotas izpratnes par mūžizglītību, pieaugušajiem bieži nav pietiekamas motivācijas iesaistīties izglītībā.

Darba grupas prezentētie ieteikumi problēmu risinājumam:

- intensīvāk izmantot e- vidi sabiedrības informēšanai, piemēram, “viedos” pašvaldību centrus, veidot mobilās aplikācijas;
- izveidot vienotu informatīvu avotu, kas ir viegli pieejams un uztverams;
- popularizēt pieaugušo izglītības veiksmes stāstus un labo pieredzi;
- aktīvā izmantot un popularizēt attālinātās mācīšanās iespējas;
- aktivizēt karjeras konsultantu darbu (motivēt mācīties);
- ņemt vērā reģionālās atšķirības izglītības iespēju piedāvājumā.

Rezumējot foruma “Pieaugušo izglītība šodien un rīt” dalībnieku darba grupu diskusiju rezultātus, Izglītības un zinātnes ministrijas īstenošanā Eiropas Komisijas Erasmus+ programmas projekta “Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā” (Nr. 592066-EPP-1-2017-1-LV-EPPKA3-AL-AGENDA) darba grupa plāno īstenot šādus pasākumus:

- pilnveidot vietnes www.muzizglitiba.lv saturu, paredzot iespējas pieaugušo izglītības īstenošanai apmainīties ar informāciju par nacionālajām, reģionālajām un vietējām aktivitātēm;

- popularizēt vietējo pašvaldību un reģionu labo pieredzi pieaugušo izglītības pasākumu īstenošanā un sadarbībā;
- turpināt darbu, sniedzot atbalstu pieaugušo izglītības īstenošanai pieaugušo izglītības satura izstrādē, mūsdienīgu metožu ieviešanā un efektivitātes veicināšanā;
- organizēt pasākumus informācijas aprites un sadarbības veicināšanai pieaugušo izglītībā.

Informāciju sagatavoja: Anita Zaļaiskalne, anita.zalaiskalne@izm.gov.lv,
Laura Iveta Strode, laura.strode@izm.gov.lv